

DES DEL JARDÍ

El dia de morir

VICENÇ PAGÈS JORDÀ

Ja se sap que els escriptors no més apareixen a la premsa quan guanyen premis milionaris (és a dir, sèptics) o quan es moren, sobretot si és de manera sobtada i sangonosa (un suïcidi és sempre la millor campanya). La magnitud amb què la notícia apareix a la premsa, però, no depèn tant de la importància de l'escriptor com del que podríem anomenar l'ecosistema informatiu: si aquell dia no s'han produït gaires fets rellevants, la notícia de l'escriptor pot esdevenir la més important de la secció o fins i tot passar a primera plana. En canvi, si ha de competir amb l'aparició de l'últim llibre de Harry Potter, o amb l'últim disc de Prince, o amb l'última barrabassada de Calixto Bieito, la notícia de l'escriptor es transforma en un paràgraf i encara gràcies.

Però la desgràcia majúscula es produeix quan la notícia de l'escriptor ha de veure-se-les amb esdeveniments d'importància històrica, com ara l'enfonsament del *Titanic* o l'arribada de l'home a la Lluna. Prenguem, per exemple, una de les grans bombes informatives del segle vint: l'assassinat de John Fitzgerald Kennedy, el 22 de novembre de 1963. Morir sempre és inútil, però fer-ho aquell dia significava passar totalment desapercbut. ¿Va morir algun escriptor, aquell dia? Doncs sí: que jo sàpiga, dos.

C. S. Lewis i Aldous Huxley van deixar aquest món el mateix dia que Kennedy. El primer és l'autor de les *Cròniques de Nàrnia*. El segon va escriure llibres memorables com *Contrapunt* i *Un món fel·liç*. Tots dos eren perfectament britànics (Eton, Oxford, Cambridge) i estaven dotats d'una vena mística. Lewis va disseminar tot de símbols religiosos en els seus llibres juvenils. Després d'experimentar amb les drogues, Huxley va escriure *Les portes de la percepció*, que inspiraria el nom del grup The Doors. Lewis s'ha hagut de refiar de les adaptacions de la seva obra a la televisió i, últimament, al cinema. Huxley s'ha hagut de conformar amb l'homenatge que li ret Sheryl Crow als primers compassos de *Run baby run*: «*She was born in November 1963, / the day Aldous Huxley died.*»

Crítica ►

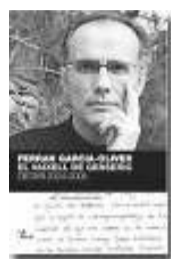
Dietaris generacionals

Els escriptors valencians **Ferran Garcia-Oliver**, amb «**El vaixell de Genseric**», i **Toni Mollà**, amb «**Al pas dels dies**», fan dues noves aportacions al gènere

El llibre de Ferran Garcia-Oliver que va guanyar el premi Carles Rahola del 2006 es titula *El vaixell de Genseric* i du com a subtítol *Dietari 2004-2005*. El de Toni Mollà es titula *Al pas dels dies* i el subtítol és *Quadern d'entretemps*. *Dietari* i *quadern* són dos substantius usats amb freqüència per definir una mena de literatura que té com a denominador comú la fragmentació, la subjectivitat i la temporalitat. Ens manca, però, un mot concret que sigui el punt de referència al qual recórrer per anomenar aquest gènere de contorns imprecisos que, ara mateix, en català, gaudeix de bona salut. Es publiquen força dietaris i quaderns d'una qualitat mitjana apreciable i han sorgit obres excel·lents, com *En aquesta part del món*, de Guillem Simó, o *D'un lloc al·ltre*, de Ramon Farrés. El llibre de Farrés, per cert, no és definit ni com a dietari ni com a quadern, sinó com a «proses», en concret *Proses de viatge*.

Proses és un altre mot que s'ha utilitzat –aquest més històricament– per definir un gènere que tots sabem, si fa no fa, en què consisteix, tant per la forma com pel sentit, però que no hem trobat el mot que el defineixi amb exactitud. A part d'aquelles tres condicions –fragmentari, subjectiu i vinculat al temps– el dietari és un políedre de múltiples cares, perspectives i línies de fuga. Al País Valencià hi ha un bon planter de dietaristes postfusterians i postplanians.

Garcia-Oliver i Mollà, que no són novells en el gènere, hi pertanyen. Si afinéssim, segurament trobaríem entre el llibre de l'un i de l'altre diversos aspectes en comú. Són escriptors de la

«EL VAIXELL DE GENSERIC»

Autor: FERRAN GARCIA-OLIVER
Editorial: PROA
Pàgines: 302 / Preu: 19 €

En aquest dietari 2004-2005, Garcia-Oliver reflexiona sobre el món, del més immediat i pròxim al més remot: els paisatges amenaçats, homenots de la nostra cultura i d'arreu, l'amistat, la paternitat, els deficiències morals, els nacionalismes...

«AL PAS DELS DIES»

Autor: TONI MOLLÀ
Editorial: PERIFÈRIC EDICIONS
Pàgines: 152 / Preu: 18,5 €

Recull de proses d'identitat híbrida entre els «papers privats» de què parla Enric Bou i la voluntat d'«intervenció pública» que reivindicava Joan Fuster per a les formes assagístiques. La prosa de Mollà es mostra ací diàfana i punyent com mai.

mateixa edat, nascuts el 1957, amb referències culturals compartides. Ara bé, el més evident és que tots dos practiquen un dietarisme que s'assembla bastant a la crònica. Ofereixen una crònica

dels gustos, experiències i records, de les lectures, músiques i pel·lícules d'una generació. És un dietarisme en què la mirada cap enfora preval sobre l'observació interior, l'atracció envers el que és extern s'imposa al jo autoreferent. Hi ha un punt de vista subjectiu, tant se val, però hi ha més interès a parlar de cinema, de literatura, de política o de sociologia que no pas de la vida interior –i diem interior i no pas íntima, que consti– de l'autor. El que percebem, d'aquesta vida interior, ho deduïm, sobretot, a través del perfil que tenen els comentaris, més que no pas de la declaració o de la reflexió directes. És un punt de vista diametralment oposat, doncs, al que adopta Guillem Simó en el llibre que esmentàvem, en què el jo i els seus conflictes són en primer pla.

Aquest aspecte encara s'accentua en el llibre de Mollà, que és molt lleuger, amb un to molt proper al periodisme i no pas al més reflexiu i crític, sinó al periodisme més decantat vers la crònica. En el llibre de Garcia-Oliver la mirada enfora està més compensada amb reflexions sobre el més immediat, el clos familiar, etc. Ara bé, *El vaixell de Genseric* és un calaix de sastre potser massa generós i dispers. L'autor hi ha aplegat textos molt diversos de to, de temàtica i d'extensió. Alguns semblen articles, d'altres anotacions personals. Hi trobem des de petits assajos sobre sant Vicent Ferrer fins a una llarga disquisició sobre el canvi climàtic. Tot això fa que el llibre tingui un ritme desigual i sigui d'un interès irregular. Hi ha fragments de bona qualitat –com ara un sobre Vinyoli– però força textos són massa llargs i ho és el llibre en conjunt. Si fos més concís, milloraria.

Novetats ►

«ELS RECORDS QUE GUIEN LA NOSTRA VIDA»

Autor: PATRICK ESTRADÉ
Editorial: PAGÈS EDITORS
Pàgines: 272 / Preu: 18 €

El psicòleg i psicoterapeuta Patrick Estradé proposa un sistema de coneixement d'un mateix inèdit, mitjançant el seu mètode d'anàlisi i d'interpretació dels records d'infantesa. Mediadors privilegiats del món interior i en gran mesura del nostre inconscient, els records orienten accions, inclinen les opcions que escollim, influencien el nostre destí.

«L'ESCORÇA I LA MEL»

Autor: JORDI CARULLA RUIZ
Editorial: EDITORIAL FONOLL
Pàgines: 68 / Preu: 12 €

Com assenyala el poeta Jordi Pàmias al pròleg del volum, *L'escorça i la mel* «és una bona mostra de poesia sòbria, concisa, gairebé minimalista. L'autor defuig la retòrica i la faramalla imaginativa. La sensualitat és suggerida amb delicadesa i hi ha un predomini de les sensacions tàctils –a flor de pell–. La visió de la Natura i del propi jo reflecteix un velat romanticisme.»

«A PEU PER LA TARDOR I L'HIVERN»

Autor: ERNEST COSTA
Editorial: AROLA EDITORS
Pàgines: 146 / Preu: 20 €

Entre els anys 1999 i 2003, dins del programa *El matí de Catalunya Ràdio*, s'emetia setmanalment l'espai *Paisatges a punt*, on s'explicaven canvis en els diferents paisatges dels Països Catalans, ja sigui per l'acció de l'home o per la naturalesa, i es proposaven sortides a l'abast de tothom per descobrir casa nostra. Ara Ernest Costa ha aplegat tots els recorreguts de la tardor i l'hivern en aquest volum.

